

ANGOLA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/226/2025
17.04.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Angoli.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ponad 37 milionów (dane z 2024 r.).

Skład etniczny: Ovimbundu 37%, Kimbundu 25%, Bakongo 13%, mestico (mieszani Europejczycy z Afrykańczykami) 2%, Europejczycy 1%, inni 22%.

Skład religijny: katolicy 41,1%, protestanci 38,1%, inne wyznania 8,6%, ateści 12,3%.^[1]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Angola ogłosiła niepodległość w dniu 11 listopada 1975 r. Jeszcze tego samego dnia **Agosthino Neto** został jej pierwszym prezydentem (w przeszłości Angola była kolonią portugalską).^{[2][3]} Angola jest republiką prezydencką. Bardzo silna jest przy tym pozycja prezydenta, który skupia w swym ręku całą władzę wykonawczą, zachowując faktyczną niezależność od pozostałych organów.^{[4][5]}

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Angola dzieli się na 18 prowincji: Bengo, Benguela, Bie, Cabinda, Cunene, Huambo, Huila, Kwando Kubango, Kwanza Norte, Kwanza Sul, Luanda, Lunda Norte, Lunda Sul, Malanje, Moxico, Namibe, Uige, Zaire.^[6]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

² WP, Kręta droga do niepodległości Angoli. Wojna z kolonizatorem przeplatana bratobójczą walką, 13.11.2015, <https://wiadomosci.wp.pl/kreta-droga-do-niepodleglosci-angoli-wojna-z-kolonizatorem-przeplatana-bratobojcza-walka-6126040657197185a>

³ PWN, Angola. Historia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Angola-Historia;4573620.html>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

⁵ PWN, Angola. Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Angola-Ustroj-polityczny;4573627.html>

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

Mapa. Podział administracyjny Angoli (źródło: Wikipedia)^[7]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Jedną z najbardziej charakterystycznych cech systemu politycznego Angoli jest szeroki zakres prerogatyw prezydenta, który daje mu zdecydowaną przewagę nad pozostałymi organami władzy. Według obowiązującej konstytucji, prezydent wyłaniany jest w ramach wyborów parlamentarnych, to znaczy prezydentem zostaje kandydat z pierwszego miejsca na liście krajowej zwycięskiej partii w wyborach powszechnych. Prezydent jest jednocześnie szefem państwa i szefem rządu. Kadencja prezydencka wynosi obecnie 5 lat i dopuszczalne jest jej jednokrotne przedłużenie w takim samym wymiarze czasowym.^[8]

Ostatnie wybory prezydenckie w Angoli odbyły się 24 sierpnia 2022 r. Wygrał je **Joao Manuel Goncalves LOURENCO** (który pełni funkcję prezydenta od dnia 26 września 2017 r.). Funkcję wiceprezydenta pełni (od 15 września 2022 r.) **Esperanca Francisco DA COSTA**.^[9]

⁷ Wikipedia, Provinces of Angola, mapa dostępna w domenie publicznej, https://en.wikipedia.org/wiki/Provinces_of_Angola

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

Kolejne wybory prezydenckie przewidziane są na rok 2027.^[10]

Rząd i premier. Prezydent jest jednocześnie głową państwa i szefem rządu. Rada Ministrów powoływana jest przez prezydenta.^[11]

Parlament i wybory parlamentarne. Zgromadzenie Narodowe (**Assembleia Nacional**) jest parlamentem jednoizbowym, składa się z 220 członków. Kadencja parlamentu wynosi 5 lat.^[12]

W ostatnich wyborach parlamentarnych, które odbyły się w sierpniu 2022 r. wygrała partia **Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli (Movimento Popular de Libertação de Angola – MPLA)**, zdobywając 51,17% głosów oraz 124 miejsca w parlamencie, zaś opozycyjna **Narodowa Unia na rzecz Całkowitej Niezależności Angoli (União Nacional para Independência Total de Angola – UNITA)** zdobyła 43,95% poparcie (90 miejsc).^{[13][14]}

Kolejne wybory parlamentarne w Angoli są przewidziane na 2027 r.^[15]

SYSTEM PRAWNY

W Angoli obowiązuje system prawa cywilnego oparty na portugalskim prawie cywilnym.^[16]

KARA ŚMIERCI

Według ostatniego raportu Amnesty International z 2025 r., prawo Angoli nie przewiduje kary śmierci.^[17]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

W 2023 r. na terenie Angoli w wyniku różnych przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęło 90 osób (członków służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), natomiast w 2024 r. ilość wszystkich ofiar wyniosła 112. W pierwszym

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹⁴ Africa News, Angola elections: ruling party wins, incumbent president re-elected, 29.08.2022, <https://www.africanews.com/2022/08/29/angola-elections-ruling-party-wins-incumbent-president-re-elected/>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

¹⁷ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024 [ACT 50/8976/2025], 04.2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/04/ACT5089762025ENGLISH.pdf>

kwartale 2025 r. w wyniku incydentów związanych z bezpieczeństwem zginęły 62 osoby.^[18]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Angoli odpowiadają siły zbrojne Angoli, na które składają się wojska lądowe (port. **Forças Armadas Angolanas, FAA**), marynarka wojenna (port. **Marinha de Guerra Angola, MGA**) oraz siły powietrzne (port. **Força Aerea Nacional Angolana, FANA**). Siły Zbrojne odpowiadają za obronę zewnętrzną kraju, ale mają także pewne obowiązki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym ochronę granic, wydalenie nielegalnych migrantów i operacje przeciw powstańcom i grupom separatystów. Armia i siły powietrzne to jedne z największych i lepiej wyposażonych sił w regionie.^[19]

Sytuacja w Kabindzie. Na terenie Angoli działa Front Wyzwolenia Enklawy Kabindy (port. **Frente para a Libertação do Enclave de Cabinda, FLEC**),^{[20][21]} który został założony w 1963 r. pod przywództwem **Luis Ranque Franque**. Region Kabinda jest niewielką enklawą, geograficznie oddzieloną od głównej części państwa przez terytorium Demokratycznej Republiki Konga. Posiada odmienną kulturę i historię niż pozostała część Angoli. Region ten jest jednym z głównych obszarów wydobywania ropy w kraju, a większość produkcji pochodzi z pól naftowych znajdujących się zarówno na lądzie, jak i na wodach przybrzeżnych.^{[22][23][24]}

Do 1956 r. Kabinda posiadała znaczną autonomię, podczas gdy Angola była portugalską kolonią. W 1956 r. administracje obu terytoriów zostały połączone. Na przestrzeni lat powstało kilka ruchów protestacyjnych, które w 1963 r. utworzyły FLEC oraz rząd na wygnaniu z siedzibą w sąsiedniej Demokratycznej Republice Konga (DRK). W trakcie swojego istnienia FLEC doświadczył kilku wewnętrznych podziałów, a niektóre oddziały prowadziły akcje partyzanckie. Członkowie organizacji byli także odpowiedzialni za porwania. Jednak działania FLEC nigdy nie były zbyt intensywne i nie zagrażały ogólnej sytuacji politycznej w kraju. W 2006 r. rząd Angoli podpisał porozumienie pokojowe z jednym z oddziałów FLEC, jednak brak konsultacji z resztą ruchu doprowadził do nasilenia działań partyzanckich innych grup. W 2010 r. Kabinda przyciągnęła uwagę światowych mediów po ataku na drużynę piłkarską Togo w drodze na Puchar Narodów Afryki w Angoli. Napastnicy byli członkami FLEC.

¹⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

¹⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>

²⁰ Wikipedia, Front for the Liberation of the Enclave of Cabinda, https://en.wikipedia.org/wiki/Front_for_the_Liberation_of_the_Enclave_of_Cabinda#cite_note-france-1

²¹ IRB (Immigration and Refugee Board of Canada), Angola: information on the Front for the Liberation of the Enclave of Cabinda - Armed Forces of Cabinda (FLEC-FAC), including their relations with the authorities; information on the treatment of people associated with the organization by the authorities (2013), 16 January 2014, AGO104746.FE, available at: <https://www.irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=455588&pls=1>

²² Afryka.org, Kabinda: chronologia konfliktu, 15.01.2020, <https://afryka.org/kabinda-chronologia-konfliktu/>

²³ African Arguments, The crackdown in Cabinda: the hidden politics of Angola's exclave, 08.12.2015, <https://africanarguments.org/2015/12/the-crackdown-in-cabinda-the-hidden-politics-of-angolas-exclave/>

²⁴ Energy Capital & Power, Top Five Largest Oil Fields in Angola, 08.12.2022, <https://energycapitalpower.com/top-five-largest-oil-fields-in-angola-by-estimated-reserves/>

[25][26][27][28][29][30] Obecnie kontrola nad Kabindą pozostaje w rękach rządu Angoli.^{[31][32]} Jednocześnie ACLED nie wymienia incydentów z udziałem FLEC, do których doszłoby od początku 2023 r.^[33]

Odłamem FLEC jest **Front Wyzwolenia Enklawy Kabindy - Siły Zbrojne Kabindy** (port. **Frente de Libertação do Enclave de Cabinda – Forças Armadas Cabinda, FLEC-FAC**).^[34] W kwietniu 2024 r. jeden z oddziałów zbrojnych FLEC postawił rządowi Angoli 30-dniowe ultimatum, żądając całkowitego wycofania wojska z enklawy. Po tym okresie organizacja oświadczyła, że „*zintensyfikuje swoje szeroko zakrojone działania militarne przeciwko angolskim najeźdźcom*”. W maju 2024 r. FLEC ogłosił, że ponownie rozpoczęły się działania wojenne z wojskiem angolskim, chociaż rząd niczego nie potwierdził.^{[35][36][37]}

W okresie od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. doszło do 25 incydentów z udziałem sił zbrojnych Angoli oraz FLEC-FAC. W ich wyniku zginęło 131 osób, głównie członków Frontu oraz żołnierzy.^[38]

Lunda Norte i Lunda Sul. Graniczące z Demokratyczną Republiką Konga prowincje **Lunda Norte** i **Lunda Sul** to obszary wydobywania diamentów. Obecność drogich kamieni zwiększa zagrożenie przestępczością i bandytyzmem, szczególnie na drogach prowadzących do i z tych obszarów. Od czasu do czasu zdarzają się zbrojne napady. Istnieje tam ponadto ryzyko niepokoju społecznych.^[39]

²⁵ UNIWERSYTET PEDAGOGICZNY IM. KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ W KRAKOWIE, Mgr Łukasz Żądło, Angola i Mozambik: kształtowanie się i transformacja struktur politycznych: studium porównawcze, https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/12903/%C5%81%C5%BB%C4%85d%C5%82o_praca_doktorska.pdf?sequence=1&isAllowed=y

²⁶ Afryka.org, Kabinda: chronologia konfliktu, 15.01.2020, <https://afryka.org/kabinda-chronologia-konfliktu/>

²⁷ African Arguments, The crackdown in Cabinda: the hidden politics of Angola's exclave, 08.12.2015, <https://africanarguments.org/2015/12/the-crackdown-in-cabinda-the-hidden-politics-of-angolas-exclave/>

²⁸ Ver Africa, Cabinda separatists accuse Angolan military of killing ... 19.03.2025, https://www.verangola-net.translate.google.com/en/032025/Defense/43775/Cabinda-separatists-accuse-Angolan-military-of-killing-civilians.htm?x_tr_sl=en&x_tr_tl=pl&x_tr_hl=pl&x_tr_pto=sc

²⁹ African Arguments, The crackdown in Cabinda: the hidden politics of Angola's exclave, 08.12.2015, <https://africanarguments.org/2015/12/the-crackdown-in-cabinda-the-hidden-politics-of-angolas-exclave/>

³⁰ Spheres of Influence, Cabinda: Where Angola Governs Resources Instead of People, 09.09.2024, <https://spheresofinfluence.ca/cabinda-where-angola-governs-resources-instead-of-people/>

³¹ Ver Angola, Angola Reaffirms political-military stability in the province of Cabinda, 13.09.2024, <https://www.verangola.net/en/092024/Politics/41466/Angola-reaffirms-political-military-stability-in-the-province-of-Cabinda.htm>

³² Spheres of Influence, Cabinda: Where Angola Governs Resources Instead of People, 09.09.2024, <https://spheresofinfluence.ca/cabinda-where-angola-governs-resources-instead-of-people/>

³³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakujący FLEC-FAC, data 28.03.2024-28.04.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁴ IRB (Immigration and Refugee Board of Canada), Angola: information on the Front for the Liberation of the Enclave of Cabinda - Armed Forces of Cabinda (FLEC-FAC), including their relations with the authorities; information on the treatment of people associated with the organization by the authorities (2013), 16 January 2014, AGO104746.FE, available at: <https://www.irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=455588&pls=1>

³⁵ Spheres of Influence, Cabinda: Where Angola Governs Resources Instead of People, 09.09.2024, <https://spheresofinfluence.ca/cabinda-where-angola-governs-resources-instead-of-people/>

³⁶ Global Security, Cabinda, <https://www.globalsecurity.org/military/world/war/cabinda.htm>

³⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakujący FLEC-FAC, data 28.03.2024-28.04.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakujący FLEC-FAC, data 28.03.2024-28.04.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁹ UK Home Office, Angola Travel Advice, 10.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/angola>

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Nie znaleziono informacji wskazujących na to, by w Angoli obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w Angoli w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 71 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 58 ofiar cywilnych, zaś w pierwszym kwartale 2025 r. – 18 ofiar cywilnych.^[40]

W ostatnim roku do największą liczbę ofiar śmiertelnych zarejestrowano w prowincji Kabinda i Luanda. Większość osób zginęła w wyniku przemocy tłumu, działania sił bezpieczeństwa Angoli oraz w wyniku eksplozji niewybuchów pozostałych po wojnie.^[41]

Mapa. Miejsca śmierci cywilów w Angoli w okresie: 28.03.2024-28.04.2025 (grafika wykonana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap).^[42]

⁴⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 28.03.2024-28.04.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Cabinda	7	34
Luanda	11	10
Bie	7	5
Benguela	4	3
Cuando Cubango	2	3
Lunda Norte	4	3
Zaire	3	3
Namibe	2	2
Cuanza Norte	1	1
Huíla	1	1
Huambo	1	0
Lunda Sul	1	0
Suma	44	65

Tabela. Liczba śmiertelnych ofiar cywilnych w poszczególnych jednostkach administracyjnych Angoli w okresie: 28.03.2024-28.04.2025 (tabela przygotowana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED).^[43]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Ludność cywilna nie jest bezpośrednim celem działań armii ani partyzantów w regionie Kabinda, jednak niekiedy staje się przypadkową ofiarą walk. Mimo to FLEC-FAC oskarża armię Angoli o celowe ataki na ludność cywilną.^{[44][45]}

Dnia 20 kwietnia 2024 r. członkowie Sił Zbrojnych Angoli zabili 4 osoby (oraz poważnie raniły 7 innych) w NZinze (Kabinda). Do zdarzenia doszło w wyniku starć między siłami rządowymi a FLEC-FAC.^[46]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2025 r. na terenie Angoli nie odnotowano działań partyzanckich, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.^[47]

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 28.03.2024-28.04.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁵ Ver Angola, FLEC/FAC accuses soldiers of killing five civilians in Cabinda Ver Angola, 28.02.2025, <https://www.verangola.net/va/en/022025/Society/43532/FLECFAC-accuses-soldiers-of-killing-five-civilians-in-Cabinda.htm>

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

DZIAŁANIA ODWETOWE

W dniu 22 lipca 2024 r. członkowie Sił Zbrojnych Angoli zabili 7 kobiet podejrzewanych o bycie żonami członków FLEC-FAC. Do zdarzenia doszło w Mbata-Mbengi na granicy pomiędzy Kabindą a DRK.^[48]

SYTUACJA HUMANITARNĄ W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2025 r. na terenie Angoli nie odnotowano zagrożeń związanych ze złą sytuacją humanitarną, która byłaby spowodowana złą sytuacją bezpieczeństwa.

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W dniu 2 marca 2023 r. 31-letni mężczyzna zdetonował ładunek wybuchowy w Kuvango (Huila) zabijając 4 osoby oraz raniąc 6 innych. Brak jest informacji odnośnie motywacji tego zdarzenia.^[49]

W 2024 r. oraz 2025 r. w Angoli nie odnotowano zdarzeń o charakterze terrorystycznym.^[50]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Pozaprawne egzekucje. W Angoli dochodzi do pozaprawnych zabójstw. Większość zabitych cywilów, to ofiary samosądów m.in. w związku z oskarżeniami o czary, lub kradzieże. W dniu 3 marca 2023 r. w wyniku sporu plemiennego w Cameia (Moxico) zginęły 2 osoby. 6 sierpnia 2023 r. tłum ludzi uzbrojony w maczety zabił 4 pracowników kopalni diamentów w Mbanza Mbamba (Zaire), którzy zostali pomyleni z handlarzami ludźmi. 14 sierpnia 2023 r. tłum zabił 2 złodziei motocykli. Dnia 25 sierpnia 2023 r. tłum zaatakował i zabił 3 osoby, które usiłowały okraść taksówkę. 1 marca 2024 r. w Cazenga (Luanda) doszło do samosądu mężczyzny oskarżonego o kradzież. Dnia 15 maja 2024 r. w Soyo (Zaire) grupa osób zabiła mężczyznę oskarżonego o czary. Podobnie w dniu 11 września 2024 r. zabity został 70-letni mężczyzna oskarżony o czary. Do zdarzenia doszło w wiosce Sambudi. Dnia 1 lutego 2025 r. 17-letni mężczyzna oskarżony o kradzież został śmiertelnie pobity. W dniu 6 marca 2025 r. w Lobito (Benguela) doszło do śmiertelnego pobicia mężczyzny, który usiłował okraść sklep. 26 marca 2025 r. doszło do podobnego

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Atakujący: Siły zbrojne Angoli, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

zdarzenia w Cafunfo (Lunda Norte) – tłum zabił mężczyznę oskarżonego o kradzież kozy.^[51]

Również angolskie państwowe siły bezpieczeństwa są zamieszane w poważne naruszenia praw człowieka, w tym nadmierne użycie siły, pozasądowe egzekucje i inne bezprawne zabójstwa.^[52]

Siły zbrojne Angoli: Dnia 28 lutego 2025 r., członkowie sił zbrojnych Angoli zabili 5 osób w Yema (Cabinda). 7 innych zostało rannych. Brak jest informacji na okoliczności ww. zdarzeń.^{[53][54]} Dnia 19 marca 2025 r. członkowie sił zbrojnych Angoli zabili 4 nastolatków oraz aresztowało 6 innych cywilów w wiosce Ntando-Maselele (Kabinda). Motywy działania sił bezpieczeństwa są nieznane. Ponadto FLEC-FAC oskarżyło armię Angoli o zabicie w dniu 24 czerwca 2024 r. w Tando NZinze (Kabinda) 7 cywilów. Również i w tym wypadku brak jest informacji na temat okoliczności zdarzenia.^[55]

Policja: 24 czerwca 2024 r. członkowie armii Angoli zabili 7 osób w Tando NZinze (Kabinda). Przyczyny zdarzenia nie są znane. Dnia 17 lutego 2023 r. funkcjonariusze policji zabili 8 osób w Cacucaco (Luanda) w trakcie operacji przeciwko działalności przestępczej. Według późniejszych doniesień, atak mógł mieć podłoże polityczne, a ofiary brały udział w kilku antyrządowych demonstracjach. Dnia 1 czerwca 2024 r. policja zabiła 3 osoby w Cacucaco (Luanda). Ww. zostali aresztowani a następnie, kilka dni później znaleziono ich ciała. 17 czerwca 2024 r. funkcjonariusze policji zabili 7 osób w wiosce Yabi (Kabinda).^[56]

W Angoli zdarzają się także przypadki śmierci cywilów, do których dochodzi w wyniku **eksplozji niewybuchów z czasu wojny**. Od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. zginęły w ten sposób co najmniej 43 osoby.^[57]

Porwania. Uprowadzenia stanowią ryzyko w Luandzie i jej okolicach oraz prowincji Kabinda, z wyjątkiem miasta Kabinda. Ofiarami są jednak zazwyczaj cudzoziemcy.^{[58][59]} Od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. odnotowano jedno porwanie obywatela Angoli – dziennikarza, który został uprowadzony przez dwóch uzbrojonych mężczyzn. Do zdarzenia doszło w Talatona (Luanda). Ofiara porwania została uratowana.^[60]

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² HRW (Human Rights Watch), World Report 2024 - Angola, 11.01.2024, <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/angola>

⁵³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁴ Ver Angola, FLEC/FAC accuses soldiers of killing five civilians in Cabinda Ver Angola, 28.02.2025, <https://www.verangola.net/va/en/022025/Society/43532/FLEC-FAC-accuses-soldiers-of-killing-five-civilians-in-Cabinda.htm>

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Angola, 31.01.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/angola>

⁵⁹ UK Home Office, Angola Travel Advice, 10.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/angola>

⁶⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Porwania, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Choć większość protestów w Angoli ma pokojowy charakter,^[61] dochodzi co pewien czas do niepokojów społecznych, które stają się gwałtowne.^{[62][63]} Jednocześnie angolskie siły bezpieczeństwa są oskarżane o nadużywanie siły podczas tłumienia demonstracji, bezprawne zabójstwa oraz inne poważne nadużycia wobec uczestników pokojowych protestów.^{[64][65]}

Od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. w Angoli odbyły się 153 protesty w tym 43 gwałtowne demonstracje, w których zginęło 9 osób.^[66]

W trakcie protestu taksówkarzy przeciwko wysokim cenom paliwa, do których doszło w dniu 5 czerwca 2023 r. w prowincji Huambo zginęło osiem osób, tyle samo zostało rannych. Ponadto 34 osoby zostały aresztowane. Cięcia dotacji do paliwa wywołały protesty w tym samym miesiącu także w stolicy Luandzie oraz innych miastach. Według oświadczeń policji, demonstranci zachowywali się agresywnie i próbowali ustawić blokady na drogach, paląc kanistry z paliwem i gumowe opony.^{[67][68][69][70]}

17 czerwca 2023 r. funkcjonariusze policji użyli gazu łzawiącego przeciwko setkom demonstrantów w Luandzie i Bengueli, aby uniemożliwić im pokojowy protest przeciwko podwyżce cen paliwa z 30 maja, zatwierdzeniu przez parlament ustawy o organizacjach pozarządowych i decyzji Rady Miasta Luanda z 22 maja o zakazie handlu na ulicach przez kobiety sprzedające (zungueiras). Pojawiły się doniesienia o nieokreślonej liczbie zatrzymanych i rannych demonstrantów w Luandzie.^[71]

6 września 2023 r. czterech działaczy – Adolfo Campos, Abraão Pedro Santos, Gilson Morreira i Hermenegildo Victor José – zostało aresztowanych na kilka godzin przed planowanym wzięciem udziału w demonstracji solidarności z taksówkarzami motocyklowymi w Luandzie. 19 września zostali oni osądzeni w trybie doraźnym, uznani za winnych i skazani na 2 lata i 5 miesięcy więzienia za „nieposłuszeństwo

⁶¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Pokojowe protest, Protesty z interwencją policji, Gwałtowne demonstracje, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶² Department of Foreign Affairs and Trade, Angola, 31.01.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/angola>

⁶³ UK Home Office, Angola Travel Advice, 10.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/angola>

⁶⁴ HRW, A(Human Rights Watch), Angola: Grave Police Abuses Against Activists, 07.08.2023, <https://www.hrw.org/news/2023/08/07/angola-grave-police-abuses-against-activists>

⁶⁵ HRW (Human Rights Watch), World Report 2025 - Angola, 16.01.2025, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/angola>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Pokojowe protest, Protesty z interwencją policji, Gwałtowne demonstracje, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁷ Deutsche Welle, Angolan police crack down on fuel hike protests, 21.06.2023, <https://www.dw.com/en/angolan-police-crack-down-on-fuel-hike-protests/a-65978231>

⁶⁸ Reuters, Angola fuel hike protesters clash with police, 17.06.2024, <https://www.reuters.com/world/africa/angola-fuel-hike-protesters-clash-with-police-2023-06-17/>

⁶⁹ Amnesty International, Angola: Police must exercise restraint during nationwide protests, 09.06.2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/06/angolan-police-must-exercise-restraint-during-nationwide-protests/>

⁷⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Pokojowe protest, Protesty z interwencją policji, Gwałtowne demonstracje, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ Amnesty International, The State of the World's Human Rights; Angola 2024, 24.04.2024, <https://www.amnesty.org/en/location/africa/southern-africa/angola/report-angola/>,

i stawianie oporu wbrew rozkazom”, mimo że w sądzie – w opinii Amnesty International – nie przedstawiono żadnych dowodów.^[72]

W 2024 r. oraz 2025 r. w Angoli nie odnotowano gwałtownych demonstracji, w których zginęliby cywile.^[73]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Angolę cechuje wysoki wskaźnik przestępczości.^[74] Kraj ten jest zarówno źródłem, jak i punktem docelowym handlu ludźmi, a jego ofiarami są zarówno obywatele Angoli, jak i osoby pochodzące z zagranicy. W kraju tym rozpowszechniony jest także przemysł broni palnej i amunicji, w który zaangażowani są m.in. angolscy secesjoniści z bogatej w ropę prowincji Kabinda oraz grupy przestępcze. Przemysł organizowany jest przez granicę z DRK oraz Namibią. Broń palna jest łatwo dostępna i szeroko stosowana w kraju, w szczególności przez podmioty przestępcze zaangażowane w różnorodne działania, w tym rozboje.^[75]

Istnieją doniesienia o zaangażowania urzędników państwowych (oraz ich rodzin) i funkcjonariuszy organów ścigania w działalność przestępczą, w tym handel narkotykami, handel ludźmi, nielegalne pozyskiwanie drewna i górnictwo oraz wymuszenia. Wśród podmiotów powiązanych z przestępczością znajdują się urzędnicy państwowi oraz członkowie ich rodzin. Wobec niektórych z nich wszczęte zostały dochodzenia oraz postawiono im zarzuty popełnienia przestępstw, w tym korupcji, oszustw, defraudacji i prania pieniędzy.^[76]

Podmioty sektora prywatnego, w tym między innymi prywatne banki i firmy naftowe, są głównie zaangażowane w rynek przestępstw finansowych. Prywatne firmy naftowe są zaangażowane w nielegalny przepływ pieniędzy, a prywatne banki są wykorzystywane do wyprowadzania funduszy z kasy państwowej.^[77]

W Angoli działają także zorganizowane siatki przestępcze, które są zaangażowane w liczne rynki przestępcze, w tym przestępstwa związane z florą i fauną, handel narkotykami, bronią palną i handel oraz przemysł ludzi.^[78]

Najbardziej rozpowszechnionymi zagranicznymi podmiotami przestępczymi obecnymi w Angoli są obywatele DRK, którzy są zaangażowani w nielegalny przemysł wydobywczy diamentów. Wiadomo również, że chińskie i wietnamskie grupy przestępcze są zaangażowane w nielegalne pozyskiwanie drewna, handel dzikimi zwierzętami i handel ludźmi, głównie poprzez współpracę z obywatelami Angoli.^[79]

⁷² Amnesty International, Angola: 4 activists sentenced for solidarity protest: Adolfo Campos, Abraão Pedro Santos, Gilson Morreira, Hermenegildo Victor José, 13.12.2023, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr12/7522/2023/en/>

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, Atakowani: Cywile, Gwałtowne demonstracje, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁴ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Angola, 31.01.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/angola>

⁷⁵ Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>

⁷⁶ Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>

⁷⁷ Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>

⁷⁸ Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>

⁷⁹ Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i prawo w Angoli zapewniają wolność przemieszczania się wewnątrz kraju, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji. Jednakże władze kraju wprowadzają niekiedy ograniczenia odnośnie korzystania z tych praw.^{[80][81]}

Punkty kontroli dokumentów na drogach w całym kraju są powszechne. Pomimo stopniowego spadku liczby przypadków tego typu zdarzeń, niektórzy funkcjonariusze policji w dalszym ciągu wyłudniają pieniądze od ludności cywilnej na punktach kontrolnych i podczas regularnych zatrzymań w ruchu drogowym.^[82]

Według doniesień władze i prywatne grupy ochrony pilnujące kopalni diamentów w prowincji Lunda Norte ograniczają przemieszczanie się lokalnych mieszkańców.^{[83][84]}

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Powszechnym trendem migracji wewnętrznych w Angoli są przepływy wieś-miasto, napędzane zwykle niewystarczającym rozwojem infrastruktury, bezrobociem i brakiem podstawowych usług społecznych na obszarach wiejskich. Ubóstwo, które jest prawie trzykrotnie wyższe na wsi niż w miastach, powoduje że ludzie opuszczają obszary wiejskie i przeprowadzają się do miast, takich jak Luanda, w poszukiwaniu możliwości zatrudnienia.^[85]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W ostatnim czasie głównymi czynnikami powodującymi wewnętrzne przesiedlenia w Angoli są klęski żywiołowe, takie jak powodzie i susze.^[86] Jednocześnie, zgodnie z danymi UNHCR z 2025 r. w kraju tym nie notuje się aktualnie wewnętrznych przesiedleń z powodu konfliktu.^[87]

⁸⁰ Freedom House, Freedom in the World 2024 – Angola, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2105007.html>

⁸¹ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Angola, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107603.html>

⁸² USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Angola, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107603.html>

⁸³ Freedom House, Freedom in the World 2024 – Angola, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2105007.html>

⁸⁴ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Angola, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107603.html>

⁸⁵ Integral Human Development, Angola, <https://migrants-refugees.va/country-profile/angola/>

⁸⁶ Integral Human Development, Angola, <https://migrants-refugees.va/country-profile/angola/>

⁸⁷ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional Bureau for Southern Africa; Populations that UNHCR is Mandated to Protect; As of 28 February 2025, 02.04.2025, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/115445>

UCHODŹCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy w krajach regionu: Obecnie w krajach afrykańskich, nadal przebywa 230.000 obywateli Angoli, którzy opuścili kraj w latach wojny domowej, która zakończyła się w 2002 r. Najwięcej osób znalazło schronienie w Demokratycznej Republice Konga (DRK) i Namibii (odpowiednio 80.000 i 70.000), a za nimi plasuje się Republika Południowej Afryki z około 20.000 obywateli Angoli.^[88]

Angola cierpi z powodu nierozwiązanego kryzysu spowodowanego powracającymi od lat suszami. W 2012 r. 20 tys. osób musiało przenieść się z tego powodu do sąsiedniej Namibii.^{[89][90][91]}

Migranci: W Europie mieszka ok. 95 000 migrantów z Angoli, w tym 50 000 w Portugalii, 20 000 we Francji, a pozostali w innych krajach europejskich. Na kontynencie amerykańskim mieszka 45 000 obywateli Angoli, głównie w Brazylii i Stanach Zjednoczonych Ameryki (w każdym z tych dwóch krajów po ok. 20 000). 30 000 obywateli Angoli mieszka również w Azji, w tym połowa z nich w Chinach.^[92]

PODSUMOWANIE

Angola jest republiką prezydencką. Bardzo silna jest przy tym pozycja prezydenta, który skupia w swym ręku całą władzę wykonawczą, zachowując faktyczną niezależność od pozostałych organów.

Prawo Angoli nie przewiduje kary śmierci.

Na terytorium Angoli w regionie Kabinda trwa lokalny konflikt o niepodległość Kabindy między rządowymi siłami bezpieczeństwa a separatystycznym Frontem Wyzwolenia Enklawy Kabindy (**port: Frente para a Libertação do Enclave de Cabinda, FLEC**). Mimo sporadycznych starć zbrojnych, ludność cywilna nie jest zagrożona powszechną przemocą.

W Angoli aktualnie nie dochodzi obecnie do przymusowych przesiedleń.

⁸⁸ Integral Human Development, Angola, <https://migrants-refugees.va/country-profile/angola/>

⁸⁹ Agropofil, Blisko 32 miliony ludzi dotkniętych suszą na południowym zachodzie Afryki, 30.03.2021, <https://agropofil.pl/wiadomosci/najwiekszasusza-od-ponad-40-lat/>

⁹⁰ Al Jazeera, A journey with no end, 23.02.2022, <https://www.aljazeera.com/features/longform/2022/2/23/angolas-climate-refugees-on-a-journey-with-no-end>

⁹¹ Vatican News, Kościół pomaga uchodźcom w Angoli, <https://www.vaticannews.va/pl/kosciol/news/2022-02/kosciol-pomaga-uchodzcom-w-angoli.html>

⁹² Integral Human Development, Angola, <https://migrants-refugees.va/country-profile/angola/>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACCORD (Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation), Angolan refugees in Zambia, 10.05.2016, <https://www.accord.org.za/publication/angolan-refugees-zambia/>
2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Angola, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
3. Africa News, Angola elections: ruling party wins, incumbent president re-elected, 29.08.2022, <https://www.africanews.com/2022/08/29/angola-elections-ruling-party-wins-incumbent-president-re-elected/>
4. Agroprofil, Blisko 32 miliony ludzi dotkniętych suszą na południowym zachodzie Afryki, 30.03.2021, <https://agroprofil.pl/wiadomosci/najwiekszasusza-od-ponad-40-lat/>
5. Al Jazeera, A journey with no end, 23.02.2022, <https://www.aljazeera.com/features/longform/2022/2/23/angolas-climate-refugees-on-a-journey-with-no-end>
6. Amnesty International, Angola: 4 activists sentenced for solidarity protest: Adolfo Campos, Abraão Pedro Santos, Gilson Morreira, Hermenegildo Victor José, 13.12.2023, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr12/7522/2023/en/>
7. Amnesty International, Angola: Police must exercise restraint during nationwide protests, 09.06.2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/06/angolan-police-must-exercise-restraint-during-nationwide-protests/>
8. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024 [ACT 50/8976/2025], 04.2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/04/ACT5089762025ENGLISH.pdf>
9. Amnesty International, The State of the World's Human Rights; Angola 2024, 24.04.2024, <https://www.amnesty.org/en/location/africa/southern-africa/angola/report-angola/>
10. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Angola, 09.04.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/>
11. Department of Foreign Affairs and Trade, Angola, 31.01.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/angola>
12. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Angola, 31.01.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/angola>
13. DW, Angolan police crack down on fuel hike protests, 21.06.2023, <https://www.dw.com/en/angolan-police-crack-down-on-fuel-hike-protests/a-65978231>
14. DW, News Angola: Thousands protest disputed vote result, 24.09.2022, <https://www.dw.com/en/angola-thousands-protest-disputed-vote-result/a-63228457>

15. Freedom House, Freedom in the World 2024 – Angola, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2105007.html>
16. Global Organized Crime Index, Angola, <https://ocindex.net/country/angola>
17. HRW (Human Rights Watch), World Report 2024 - Angola, 11.01.2024, <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/angola>
18. HRW (Human Rights Watch), World Report 2025 - Angola, 16.01.2025, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/angola>
19. HRW, Angola: Grave Police Abuses Against Activists, 07.08.2023, <https://www.hrw.org/news/2023/08/07/angola-grave-police-abuses-against-activists>
20. Integral Human Development, Angola, <https://migrants-refugees.va/country-profile/angola/>
21. IRB (Immigration and Refugee Board of Canada), Angola: Situation and treatment of Bakongo people by society and authorities; their economic activities, including in the informal economy; impact of Operation Transparency (2022-May 2024) [AGO201886.E], 10.05.2024, <https://www.irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=455588&pls=1>
22. Kabinda – prowincja Angoli stanowiąca eksklawę. Jest oddzielona od głównej części państwa przez terytorium Demokratycznej Republiki Konga. – przyp. WIKP.
23. PWN, Angola. Historia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Angola-Historia;4573620.html>
24. PWN, Angola. Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Angola-Ustroj-polityczny;4573627.html>
25. Reuters, Angola fuel hike protesters clash with police, 17.06.2024, <https://www.reuters.com/world/africa/angola-fuel-hike-protesters-clash-with-police-2023-06-17/>
26. Reuters, Thousands in Angola's capital protest alleged electoral fraud, 24.09.2022, <https://www.reuters.com/world/africa/thousands-angolas-capital-protest-alleged-electoral-fraud-2022-09-24/>
27. UK Home Office, Angola Travel Advice, 10.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/angola>
28. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional Bureau for Southern Africa; Populations that UNHCR is Mandated to Protect; As of 28 February 2025, 02.04.2025, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/115445>
29. US News, Angolan Court Rejects Election Results Complaint, Opposition Calls for Protests, 08.09.2022, <https://www.usnews.com/news/world/articles/2022-09-08/angolan-court-rejects-election-results-complaint-opposition-calls-for-protests>

30. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Angola, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107603.html>
31. Vatican News, Kościół pomaga uchodźcom w Angoli, <https://www.vaticannews.va/pl/kosciol/news/2022-02/kosciol-pomaga-uchodzcom-w-angoli.html>
32. Ver Angola, FLEC/FAC accuses soldiers of killing five civilians in Cabinda Ver Angola, 28.02.2025, <https://www.verangola.net/va/en/022025/Society/43532/FLECFAC-accuses-soldiers-of-killing-five-civilians-in-Cabinda.htm>
33. Wikipedia, Front for the Liberation of the Enclave of Cabinda, https://en.wikipedia.org/wiki/Front_for_the_Liberation_of_the_Enclave_of_Cabinda/cite_note-france-1
34. Wikipedia, Konflikt w Kabindzie, https://pl.wikipedia.org/wiki/Konflikt_w_Kabindzie
35. Wikipedia, Provinces of Angola, mapa dostępna w domenie publicznej, https://en.wikipedia.org/wiki/Provinces_of_Angola
36. WP, Kręta droga do niepodległości Angoli. Wojna z kolonizatorem przeplatana bratobójczą walką, 13.11.2015, <https://wiadomosci.wp.pl/kreta-droga-do-niepodleglosci-angoli-wojna-z-kolonizatorem-przeplatana-bratobojcza-walka-6126040657197185a>